

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

УКАЗАНИЕ

На основание чл.13, ал.1, т.4 от Закона за Комисията за финансов надзор се дават следните указания :

1. По приложението на чл. 139, ал.1, т.2 и чл.142, ал.1, т.2 от Кодекса за социално осигуряване

1. Относно определянето от страна на пенсионноосигурителното дружество наличието на “пожизнено загубена работоспособност”:

Министерство на здравеопазването и Националният осигурителен институт (НОИ) са компетентните органи, които осъществяват контрол върху експертизата на работоспособността (чл.14, ал.4 от Кодекса за социално осигуряване). Съгласно официално изразено становище на НОИ до Комисията за финансов надзор (писмо вх.№ 21-12-43/17.09.2003г.) разпоредбите на чл.139, ал.1, т.2 и чл.142, ал.1, т.2 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) не оправомощават пенсионноосигурителните дружества да определят процент и срок на загубена работоспособност. Процентът и срокът на загубена работоспособност се определят в експертното решение на компетентните органи по чл.15, ал.2 от КСО.

Съгласно чл.2, ал.3 от Наредбата за експертизата на работоспособността експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК се съставят на бланки по образец, утвърдени от министъра на здравеопазването и от управителя на НОИ. В становището си НОИ посочва, че крайният процент на загубената работоспособност се отбелязва в т.7, а срокът на загубената работоспособност - в т.9 на експертното решение.

2. Относно случаите, в които лицата с пожизнено загубена работоспособност над 70,99 на сто, упражнили правото си на еднократно изплащане на 50 на сто от средствата по индивидуалната партида, имат право да ползват останалите 50 на сто от средствата:

Чл.139, ал.1 и чл.142, ал.1 от КСО регламентират изчерпателно случаите, в които лицата, осигурени в универсален и професионален пенсионен фонд могат да получат натрупаните средства по индивидуалната партида, а именно:

1. осигурените в универсален пенсионен фонд лица могат да получат допълнителна пожизнена пенсия за старост (при придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по КСО), а осигурените в професионален пенсионен фонд лица - срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране (съобразно категорията труд);

2. при пожизнено загубена работоспособност над 70,99 на сто осигурените лица в универсален и професионален пенсионен фонд могат да получат еднократно до 50 на сто от средствата, натрупани в индивидуалната им партида;

3. при смърт на осигурено лице или на пенсионер в универсален и професионален пенсионен фонд наследниците могат да получат еднократно или разсрочено изплащане на сумите по индивидуалната партида.

След като осигуреното лице се възползва от правото да му бъдат изплатени еднократно до 50% от натрупаните по партидата средства при пожизнено загубена работоспособност и имайки предвид горепосочените разпоредби от КСО, то може да получи останалата част от натрупаните средства по партидата само като допълнителна пожизнена пенсия за старост при придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО, ако се осигурява в универсален пенсионен фонд или като срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране, ако се осигурява в професионален пенсионен фонд.

3. Относно случаите, в които за лицата с пожизнено загубена работоспособност над 70,99 на сто, упражнили правото си на еднократно изплащане на 50 на сто от средствата по индивидуалната партида, постъпят нови вноски след издаване на разпореждането на изплащане:

Правото на еднократно изплащане до 50 на сто от средствата по индивидуалната партида при пожизнено загубена работоспособност над 70, 99 на сто се упражнява чрез подаване на молба за изплащане до пенсионноосигурителното дружество. Разпореждането за изплащане на средствата следва да бъде изготвено от пенсионноосигурителното дружество на база натрупаните средства по индивидуалната партида към датата на издаването му. От постъпилите след датата на разпореждането вноски, както и от дохода от инвестиции не следва отново да се изплаща до 50 на сто, тъй като тези средства са разпределени по партидата, след като лицето вече е упражнило правото си по чл.139, ал.1, т.2 и чл.142, ал.1, т.2 от КСО и ще се наруши изискването за еднократно изплащане на средствата.

4. Относно приложението на чл.139, ал.1, т.2 от КСО спрямо лицата, упражнили правото си по чл.139, ал.1, т.2 от Кодекса за задължително обществено осигуряване:

Комисията за финансов надзор прие писмени указания по прилагането на посочените разпоредби с решение по протокол №21 от 13 август 2003г.

II. По приложението на чл.243, ал.1 от Кодекса за социално осигуряване

В чл.243, ал.1 от КСО е записано, че за възникване на правото на лична пенсия за старост от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване е необходимо лицата да са навършили възрастта за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по реда на част първа, а правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст е уредено в чл.68, ал.1 - 3 от КСО.

КСО не въвежда изключения от това правило и всички категории лица, независимо че в част първа на кодекса за някои от тях е въведен специален режим (лицата по чл.69 и §4 от ПЗР на КСО), придобиват право на лична пенсия за старост от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване при навършване на възрастта по чл.68, ал.1 – 3 от КСО. По този начин се въвеждат единни предпоставки за придобиване на право на лична пенсия за старост от фонд за допълнително

доброволно пенсионно осигуряване за всички осигурени лица, независимо от това, че в част първа от КСО е предвиден различен режим от този по чл.68, ал.1 – 3 от КСО.

III. По приложението на чл.248, ал.3 от Кодекса за социално осигуряване

Чл.248, ал.3 от КСО урежда правото на избор на осигуреното лице във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване при придобиване на право на лична пенсия за старост или инвалидност. При придобиване на това право лицето може да избере да получава съответния вид пенсия при условията на Дял II на КСО или да му бъдат изплатени еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида.

Тъй като съгласно чл.243, ал.2 от КСО осигуреното лице има право по свое желание да получи лична пенсия за старост и до 5 години преди навършване на възрастта за придобиване на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-3 от КСО, то не следва да бъде ограничавано правото му на избор между лична пенсия за старост и еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по партидата. Това е така, тъй като е изпълнено условието, въведено в чл.248, ал.3 от КСО, а именно лицето е придобило право на лична пенсия (в случая право на лична пенсия за старост).

Настоящите указания са приети с решение по протокол № 28 от 24.09.2003 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.